

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U000326

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 22-01-2025

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Суховець Юлія Миколаївна

2. Yuliia Sukhovets

Кваліфікація: д.філософ, 035

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6557-322X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 035

Назва наукової спеціальності: Філологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Теорія, історія української мови та компаративістика

Дата захисту: 22-07-2024

Спеціальність за освітою: Філологія

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 5886

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 16, 16.21.47.03, 16.21.49, 16.21.65

Тема дисертації:

1. Прислівникові еквіваленти слова сучасної української мови в різностильових текстах початку XXI ст.
2. Adverbial equivalents of the word of the modern Ukrainian language in the various style texts at the beginning of the 21st century

Реферат:

1. Суховець Ю. М. Прислівникові еквіваленти слова сучасної української мови в різностильових текстах початку XXI ст. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 «Філологія». – Національний університет «Кієво-Могилянська академія», Київ, 2024. Дисертаційне дослідження присвячене прислівниковим еквівалентам слова – нарізнооформленим лексичним одиницям перехідного характеру, що виявляють у системі української мови ознаки прислівникового класу слів. Схарактеризовано сутність поняття еквівалентів слова в лінгвістичній науці та здійснено огляд праць, присвячених суміжним мовним явищам. Простежено, які спільні та відмінні властивості характеризують власне-слова, еквіваленти слова, вільні (синтаксичні) словосполучення та фразеологічні одиниці. Окремо проаналізовано співвідношення власне-прислівників, прислівникових еквівалентів слова та адвербіальних фразеологізмів. Уточнено рівневий статус еквівалентів слова в структурі сучасної української мови. Осібну увагу

зосереджено на прийменниково-відмінковій формі та ступенях її адвербіалізації з проєкцією на прислівникові еквіваленти слова. Припущено, що в межах прийменникового ступеня адвербіалізації прийменниково-відмінкової форми варто виокремлювати допоміжний, невласне-прийменниковий, ступінь адвербіалізації. Зроблено висновок, що саме прийменниково-відмінкові форми невласне-прийменникового ступеня адвербіалізації становлять формальну структуру прислівникових еквівалентів слова. Запропоновано ідентифікаційні критерії прислівникових еквівалентів слова, а саме: морфолого-синтаксичний (співвідносність із власне-прислівниками), формально-аналогійний (аналогія за формальною структурою), семантичний (семантичні відношення між досліджуваними одиницями, зокрема опозиційні), морфологічний (співвідносність із відмінковою формою), орфографічний (паралельне окреме чи цілісне написання прислівникової одиниці), мовленнєвий (співвідносність із формою, наразі простеженою лише в мовленні й не кодифікованою в словниках). Образний критерій допоможе розрізнити еквівалент слова та фразеологічну одиницю. Репрезентовано формально-структурну організацію прислівникових еквівалентів слова у вигляді моделей. На матеріалі дослідження побудовано 113 моделей, поділених на групи відповідно до активності творення прислівникових еквівалентів слова за певними схемами: продуктивні моделі, моделі середньої продуктивності, непродуктивні моделі та моделі тавтологічної структури. Простежено, що найбільшу здатність до транспонування в прислівниковий клас слів виявляють сполучення прийменників з іменниками, які під час творення нової одиниці втрачають свої категорійні властивості. Також у творенні прислівникових еквівалентів слова беруть участь субстантивовані прикметники, займенники, числівники, вигуки, частки, власне-прислівники та предикативні слова. У разі утворення прислівникового еквівалента слова вони також утрачають свій частиномовний статус. Аргументовано, що прислівникові еквіваленти слова прийменниково-відмінкової форми передбачають можливість поширення їхньої структури атрибутивними й указівними елементами. Семантичну структуру досліджуваних одиниць схарактеризовано за допомогою побудованого у вигляді матриці семантичного поля прислівникових еквівалентів слова, що складається із шести зон – ядерної, приядерної, напівпериферійної, периферійної та віддаленоядерної. Складники ядерної зони найперше орієнтовані на репрезентацію семантики стану суб'єкта дії та характеристики власне-дії. Семи приядерної зони конкретизують душевний і фізичний стан суб'єкта чи об'єкта дії. У напівпериферійній зоні панівне місце посідають семи, що виражають абстрактні поняття. Периферійна зона семантичного поля передусім маніфестує семантику статичної чи динамічної ознаки та ознаки дії, власне-дії, способу дії. У віддаленоядерній зоні перебувають найрізноманітніші семантичні елементи, що можуть позначати власне-ознаку, спосіб дії, час, місце, міру та ступінь вияву дії тощо. Окремий аспект дослідження внутрішньої організації прислівникових еквівалентів слова стосується виявлення семантичних опозицій, у які вступають ці одиниці за допомогою інтегральних і диференційних сем. З'ясовано, що прислівникові еквіваленти слова можуть перебувати в опозиціях тотожності, еквіполентних і привативних опозиціях. Переважна більшість одиниць формує еквіполентну опозицію. Ключові слова: прислівникові еквіваленти слова, прийменник, іменник, відмінок, модель, семантика (значення), сема, семантичне поле, лексико-семантичні ресурси, варіант, фразеологізм (фразеологічна одиниця), лексикографія, стилістика, синкретизм (перехідність), українська мова.

2. Sukhovets Yu. M. Adverbial equivalents of the word of the modern Ukrainian language in the various style texts at the beginning of the 21st century. – Qualified research work (manuscript). Dissertation to obtain the scientific degree of Doctor of Philosophy in the field 03 «Humanities», specialty 035 «Philology». – National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2024. The dissertation is devoted to the adverbial equivalents of the word that are differently designed lexical units of a transitional nature, which show signs of the adverbial class of words in the Ukrainian language system. The essence of the concept of equivalents of the word in linguistics is characterised, and the works devoted to related linguistic phenomena are reviewed. It is traced, which common and distinctive properties characterise words, equivalents of the word, free (syntactic) word combinations, and phraseological units. The ratio of adverbs, adverbial equivalents of the word, and adverbial phraseological units are analysed separately. The level status of equivalents of the word in the structure of modern Ukrainian has been specified. Special attention is focused on the prepositional-case form and the degrees of its adverbialization with a

projection on the adverbial equivalents of the word. It is assumed that within the prepositional degree of adverbialization of the prepositional-case form, it is worth distinguishing the auxiliary, non-proper-prepositional, degree of adverbialization. It was concluded that the prepositional-case forms of the non-proper-prepositional degree of adverbialization constitute the formal structure of the adverbial equivalents of the word. The identification criteria for adverbial equivalents of the word are offered, namely: morphological-syntactic (correlation with proper-adverbs), formal-analogous (analogy by formal structure), semantic (semantic relations between the studied units), morphological (correlation with case form), orthographic (parallel separate or integral writing of an adverbial unit), communicative (correlation with the form that currently traced only in speech). The figurative criterion will help to distinguish between an equivalent of the word and a phraseological unit. The formal-structural organisation of adverbial equivalents of the word in the models is represented. One hundred and thirteen models were created on the research material, divided into groups: productive models, models of average productivity, unproductive models, and models of tautological structure. It has been observed that the greatest ability to transpose words into the adverbial class is shown by combinations of prepositions with nouns, which lose their categorical properties when creating a new unit. Substantivised adjectives, pronouns, numerals, exclamations, particles, adverbs and predicative words also participate in the creation of adverbial equivalents of the word. During the formation of an adverbial equivalent of the word, they also lose their part-language status. It is argued that the adverbial equivalents of the word of the prepositional-case form provide the possibility of spreading their structure by attributive and indicator elements. The semantic field of adverbial equivalents of the word constructed in the matrix form, which consists of six zones – nuclear, circumnuclear, peri-peripheral, peripheral, and remote-nuclear, – is characterised. The nuclear zone components are primarily focused on the representation of the action subject state and the characteristics of the action itself semantics. Semes of the circumnuclear zone specify the mental and physical state of the subject or object of action. In the peri-peripheral zone, the leading place is occupied by semes, which express abstract concepts. The peripheral zone of the semantic field first of all manifests the semantics of static or dynamic signs and signs of action, proper-action, and method of action. In the remote-nuclear zone, there are a wide variety of semantic elements that can indicate the proper-sign, method of action, time, place, etc. A separate aspect of the study of the internal organisation of the adverbial equivalents of the word concerns the identification of semantic oppositions in which these units enter with the help of integral and differential semes. It was found that the adverbial equivalents of the word can be in oppositions of identity, equipollent oppositions, and privative oppositions. Keywords: adverbial equivalents of the word, preposition, noun, case, model, semantics (meaning), seme, semantic field, lexical and semantic resources, variant, phraselogram (phraseological unit), lexicography, stylistics, syncretism (transitivity), Ukrainian language.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Суховець, Ю. М. (2022). Варіанти прислівникових еквівалентів слова в сучасній українській мові. Лінгвістичні дослідження, (57), 38–54.
- Суховець, Ю. (2022). Репрезентація формальної структури прислівникових еквівалентів слова прийменниково-відмінковими формами. Мова: класичне – модерне – постмодерне, (8), 123–142.
- Суховець, Ю. М. (2023). Міжстильові прислівникові еквіваленти слова сучасної української мови. Мовознавство, (3), 64–82.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лучик Алла Анатоліївна

2. Alla Luchyk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4218-355X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Космеда Тетяна Анатоліївна

2. Tetyana Kosmeda

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8912-2888

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Донецький національний університет імені Василя Стуса

Код за ЄДРПОУ: 02070803

Місцезнаходження: вул. 600-річчя, буд. 21, Вінниця, Вінницький р-н., 21021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бутко Лариса Валентинівна
2. Larysa Butko

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8817-3381

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

Код за ЄДРПОУ: 05385631

Місцезнаходження: вул. Першотравнева, буд. 20, Кременчук, Кременчуцький р-н., 39600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сегін Любомир Васильович
2. Liubomyr Segin

Кваліфікація: к. філол. н., доц., 10.02.17

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1966-0773

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кобченко Наталя Віталіївна
2. Natalia Kobchenko

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 10.02.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4369-5909

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ясакова Наталія Юріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ясакова Наталія Юріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Басенко Олена Едуардівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна